

مرکز مدیریت آمار و فناوری اطلاعات
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

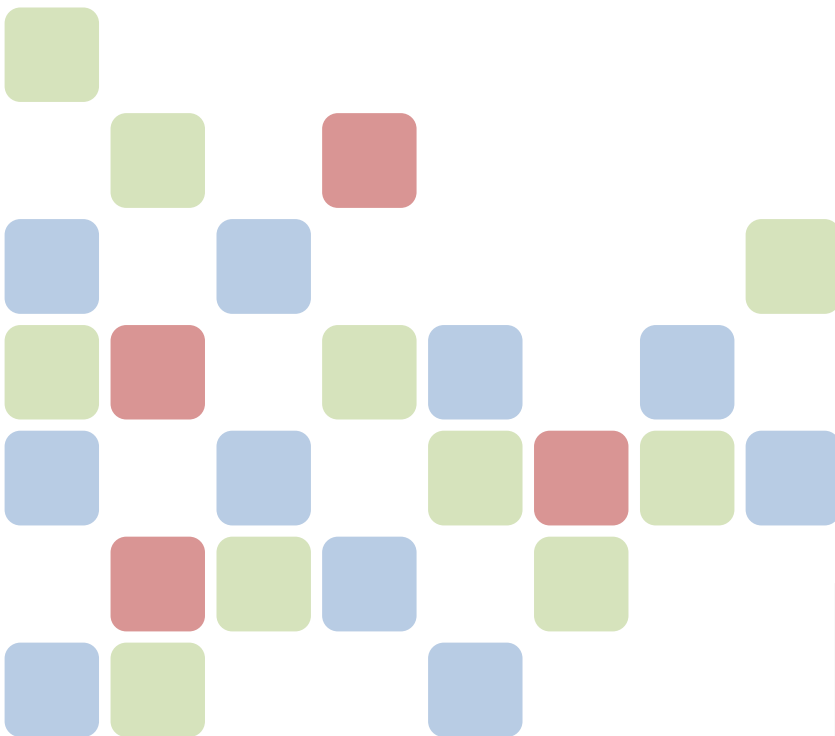
مرکز مدیریت آمار و فناوری اطلاعات
اداره تنظیم مقررات، استانداردها و صدور پروانه

شاخص‌های ارزیابی سامانه‌های اطلاعات بیمارستانی

(Hospital Information Systems)

ارزیابی سامانه‌های اطلاعات بیمارستانی

نگارش ۵,۴

تیرماه

۱۳۹۸

فهرست مطالب

۴	مقدمه
۴	محدوده و کاربرد
۵	مدل مفهومی
۶	اجزاء عملکردی
۷	اجزاء غیر عملکردی
۷	سرویس‌ها
۸	الزامات مستندات
۸	قوانین و سیاست‌ها
۹	شاخص‌های ارزیابی عملکردی سامانه‌های اطلاعات بیمارستانی
۹	سیستم اطلاعات مدیریت منابع
۱۳	پرونده الکترونیکی پزشکی
۲۶	پرونده الکترونیکی پرستاری
۳۲	سیستم اطلاعات مدیریت تخت
۳۴	سیستم تغذیه بیمارستان
۳۸	سیستم‌های تصمیم‌یاری
۴۴	ابزارهای مدیریت سیستم‌های اطلاعاتی
۴۹	سیستم واژه‌شناسی
۵۱	سیستم دوراپزشکی
۵۲	سیستم اطلاعات پذیرش
۵۸	سیستم اطلاعات بیماران سرپایی
۵۹	سیستم اطلاعات بخش
۶۲	سیستم اطلاعات داروخانه
۷۱	سیستم اطلاعات آزمایشگاه پزشکی
۷۸	سیستم اطلاعات تزریق خون و فرآورده‌های خونی
۸۱	سیستم اطلاعات رادیولوژی
۸۳	سیستم اطلاعات اتاق عمل
۸۶	سیستم اطلاعات مدارک پزشکی
۸۷	سیستم اطلاعات ترخیص

۹۲	سیستم اطلاعات حسابداری درمان
۹۹	شاخص‌های ارزیابی غیرعملکردی سامانه‌های اطلاعات بیمارستانی
۹۹	کارایی
۱۰۰	قابلیت اطمینان
۱۰۰	قابلیت استفاده
۱۰۱	قابلیت نگهداری
۱۰۱	سازگاری
۱۰۲	قابلیت حمل
۱۰۲	کیفیت داده
۱۰۶	واسط کاربری
۱۱۲	شاخص‌های ارزیابی سرویس‌های سامانه‌های اطلاعات بیمارستانی
۱۱۲	سرویس امنیتی
۱۱۶	سرویس ارتباطی
۱۱۹	شاخص‌های ارزیابی مستندات سامانه‌های اطلاعات بیمارستانی
۱۲۱	شاخص‌های ارزیابی قوانین و سیاست‌های سامانه‌های اطلاعات بیمارستانی
۱۲۲	حریم خصوصی
۱۲۴	گواهینامه

فهرست شکل‌ها

شکل ۱- نمودار FISHBONE فاکتورهای اساسی ارزیابی سامانه‌های اطلاعاتی بیمارستانی

۵

مقدمه

در دنیای دیجیتالی امروز که جریان داده‌ها مرزهای جغرافیایی را کمرنگ نموده و داده‌ها در حجم و تنوع بالا و با سرعت زیاد در حال تولید است، موضوع استانداردسازی سامانه‌های اطلاعاتی در حوزه فناوری اطلاعات یکی از مهمترین دغدغه‌های سیاستگذاران و همچنین ذینفعان داده‌های مذکور است. این اهمیت در حوزه سلامت دوچندان است چراکه ماهیت داده‌های سلامت دارای اهمیتی مضاعف است و همچنین این داده‌ها از دیرباز محرمانه تلقی می‌شود. در عین حال در بین بسترسازان خدمات الکترونیک و توسعه‌دهندگان نرم‌افزارهای مرتبط، موضوع استانداردسازی با اولویت بالا دنبال نمی‌شود و سامانه‌های اطلاعاتی در حوزه‌های مختلف معمولاً با ارائه نیازهای اولیه ارائه شده از سوی بهره‌برداران شکل می‌گیرد. با توجه به اهمیت حوزه سلامت الکترونیک، سامانه‌های اطلاعاتی این حوزه علاوه بر قابلیت پاسخگویی به نیازهای اولیه بهره‌برداران، باید حداقل‌های ذکر شده در استانداردهای مرتبط را دارا باشد تا خدمت‌رسانی با کیفیتی مناسب ارائه شود و همچنین استفاده از سامانه‌های استاندارد بسترساز خلق ارزش در این حوزه باشد. تدوین سند حاضر اقدامی در این راستاست.

محدوده کاربرد

این مجموعه جهت ارزیابی سامانه‌های اطلاعات بیمارستانی (HIS) تنظیم شده است. از آنجایی که سامانه‌های اطلاعات بیمارستانی به عنوان سیستم‌های پیچیده سازمانی شناخته می‌شوند، ارزیابی دقیق آنها کار مشکلی خواهد بود. گردآوری فهرستی از کارکردهای مختلف اینگونه سیستم‌ها معمولاً به اختلاف نظر ذینفعان می‌انجامد. به همین علت در این سند ساختاری برای طبقه‌بندی قابلیت‌های عملکردی و غیر عملکردی ایجاد شده است تا بتوانیم این محصولات را از محورهای مختلف مورد ارزیابی قرار دهیم.

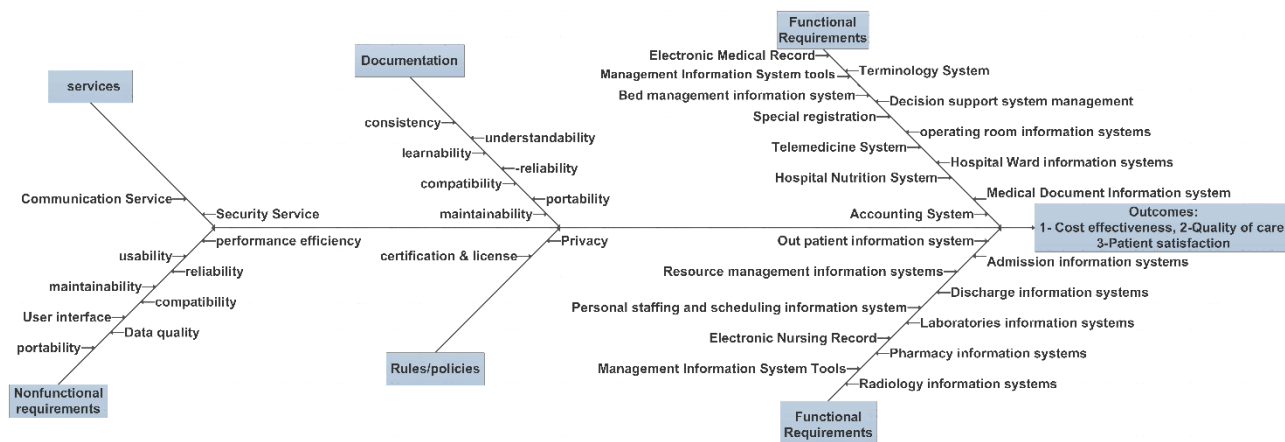
ذینفعان سامانه‌های اطلاعات بیمارستانی طیف گسترده‌ای از افراد را شامل می‌شوند و این طیف گسترده دارای نیازمندی‌ها و سلیق متنوعی می‌باشند، جمع‌آوری نیازمندی‌های عملکردی مناسب مشکل بوده و نیاز به یک چهارچوب دارد. در این سند سعی شده است تا اجزاء عملکردی برای یک سیستم اطلاعات بیمارستانی نمونه ارائه شده و در قالب چارچوبی برای سایر مولفه‌های عملکردی این گونه سیستم‌ها قرار داده شود. تا ارزیابی را آسان‌تر نماید.

از آنجایی که نیازمندی‌های حوزه سلامت در طی زمان تغییر می‌نماید و سیستم‌های اطلاعاتی موجود بایستی خود را با این تغییرات هم‌راستا نمایند، تغییر و تکمیل فهرست قابلیت‌های عملکردی موجود در این سند اجتناب‌ناپذیر می‌باشد. از این‌رو از کلیه ذینفعان، بهره‌برداران و نقش‌آفرینان حوزه سلامت الکترونیک دعوت می‌گردد تا پیشنهادها و نظرات خود را برای تکمیل چارچوب حاضر به پست الکترونیکی Regulatory.it@behdasht.gov.ir با عنوان «ارزیابی سامانه‌های اطلاعات بیمارستانی» ارسال نمایند.

مدل مفهومی

به منظور ارزیابی سامانه‌های اطلاعاتی حوزه سلامت روش پیشنهادی استفاده از نمودارهای Fishbone جهت شناسایی و استخراج فاکتورهای موثر در کیفیت این دسته از سامانه‌های اطلاعاتی است در حقیقت در نمودار Fishbone پس از تعیین علت‌ها و فاکتورهای اصلی تاثیر گذار در رسیدن به یک هدف مشخص باید عامل‌های موثر و جزئی‌تر شناسایی شوند. برای این کار استخوان بزرگ را به استخوان‌های فرعی - (استخوان متوسط) و استخوان متوسط را مجدداً به استخوان‌های فرعی دیگر - (استخوان‌های کوچک) و به همین ترتیب استخوان‌های مویی تقسیم بندی می‌کنیم. استخوان‌های متوسط، کوچک و مویی معرف سلسله مراتب شاخص‌های موثر در کیفیت سامانه‌های اطلاعاتی بیمارستانی می‌باشند. در حقیقت جهت رسیدن به اهداف عملکردی و غیر عملکردی مشخص، سلسله مراتب علت‌ها را آنقدر ادامه می‌دهیم تا به علت‌هایی برسیم که بتوان مستقیماً در مورد ارزیابی آن‌ها فرموله سازی و راه حل مشخصی را اجرا کرد. به طوریکه در صورت فراهم شدن کیفیت در هر یک از استخوان‌های اصلی که از نتایج ارزیابی استخوان‌های فرعی حاصل می‌شود، می‌توان کیفیت خدمات سامانه‌های اطلاعاتی را تضمین نمود. مدل مفهومی زیر با استفاده از Fishbone کلیه شاخص‌ها و الزامات تاثیر گذار بر کیفیت سامانه‌های اطلاعاتی بیمارستانی را نشان می‌دهد. Fishbone ارائه شده مدل مفهومی ارزیابی هر یک از المان‌های مرتبط با این نوع از سامانه‌های اطلاعاتی است. همچنین در این مدل فاکتورهای ارزیابی کیفیت بر اساس استاندارد ISO/IEC25051 نیز قابل مشاهده است.

شکل ۱- نمودار Fishbone فاکتورهای اساسی ارزیابی سامانه‌های اطلاعاتی بیمارستانی

روش محاسبه امتیاز در فرآیند ارزیابی:

جهت ارزیابی سامانه‌های اطلاعاتی بیمارستانی، ۵ حوزه اصلی در نظر گرفته شده که هر یک دارای وزن مشخص می‌باشد همچنین برای ارزیابی این حوزه‌ها، هر یک دارای تعدادی معیار و شاخص می‌باشد. هر یک از این شاخص‌ها در دو حالت اجباری و اختیاری در نظر گرفته شده و هر یک دارای وزن مشخصی می‌باشد.

همچنین برای هر شاخص، وزنی در بازه ۱ تا ۳۰ در نظر گرفته شده است که نشان از اهمیت آن شاخص می‌باشد که در محاسبه امتیاز دریافتی در حوزه، به عنوان نسبتی از وزن شاخه اصلی بالاتر در نظر گرفته می‌شود.

اجزاء مدل مفهومی شامل اجزاء عملکردی، غیر عملکردی، قوانین و سیاست‌ها، سرویس‌ها و مستندات می‌باشد. در ذیل توضیح هر جزء ارائه شده است.

اجزاء عملکردی

هر جزء در اجزاء عملکردی در واقع ارائه دهنده خدمت خاصی است که می‌تواند منطبق با قسمتی از ساختار بیمارستان بوده و یا به عنوان بخشی از سیستم ارائه دهنده خدمت باشد.

وظایف هر جزء مشخص بوده و شناخت ارتباطات بین اجزاء تعیین می‌کند که نیازمندیهای عملکردی هر جزء چگونه می‌تواند باشد. هر یک از اجزاء عملکردی اجزایی هستند که با قسمت مشخصی از بیمارستان به طور معمول قابل انطباق می‌باشند. این اجزاء معمولاً به صورت یک سیستم اطلاعاتی (Information System) جداگانه با کارکردهای مخصوص به خود در نظر گرفته می‌شوند.

اجزاء عملکردی عبارتند از:

- Admission Information System (سیستم اطلاعات پذیرش)
- Outpatient Information System (سیستم اطلاعات بیماران سرپایی)
- Hospital Ward Information System (سیستم اطلاعات بخشهای بیمارستانی)
- Pharmacy Information System (سیستم اطلاعات داروخانه)
- Laboratories Information System (سیستم اطلاعات آزمایشگاه)
- Radiology Information System (سیستم اطلاعات رادیولوژی)
- Operating Room Information System (سیستم اطلاعات اتاق عمل)
- Medical Document Information System (سیستم اطلاعات مدارک پزشکی)
- Discharge Information System (سیستم اطلاعات ترخیص)
- Accounting System (سیستم اطلاعات حسابداری)
- Hospital Nutrition System (سیستم اطلاعات تغذیه)
- Electronic Medical Record (پرونده الکترونیک پزشکی)
- Electronic Nursing Record (پرونده الکترونیک پرستاری)
- Personnel Staffing and Scheduling Information System (سیستم اطلاعات پرسنلی)

الزامات مستندات

مستندات جزء جدایی ناپذیر محصولات نرم افزاری می باشند وجود این مستندات باعث می شود بتوان تمامی ادعاهای موجود در سامانه را بررسی و مورد ارزیابی قرار داد که این امر ارتقای سطح کیفی سامانه های اطلاعاتی را به دنبال دارد. الزامات مستندات به شرح ذیل می باشد. مستندات باید حاوی اطلاعات شاخص های زیر باشند.

- Reliability (قابلیت اطمینان)
- Maintainability (قابلیت نگهداری)
- Compatibility (سازگاری)
- Portability (قابلیت حمل)

همچنین مستندات باید دارای ویژگیهای کیفی ذیل باشد.

- Understandability (قابل فهم بودن سند)
- Consistency (ثبات و پیوستگی)
- Learnability (قابلیت یادگیری)

قوانین و سیاست ها

سامانه های اطلاعات بیمارستانی از مجموعه ای از قواعد و قوانین بر حسب حوزه کسب و کار خود پیروی می کنند که می بایست این موارد طبق ادعای بیان شده در سامانه پیاده سازی و ذکر شده باشند. این موارد در دو دسته اصلی ذیل قرار می گیرند:

- Privacy (حریم خصوصی)
- Certification & Licence (گواهی نامه)

توضیحات	☒	☑	اجباری / اختیاری	زیر گروه فرعی	زیر گروه اصلی
<p>تهیه شده توسط کارشناس تغذیه و آموزش آن به سرآشپز و مسئول سرو غذا رژیم غذایی باید به شکل عملیاتی برای هر بیمار اجرا گردد.</p> <div style="text-align: center;"> <pre> graph LR A[رژیم غذایی کم نمک] --- B[H1] A --- C[H2] A --- D[H3] A --- E[H4] F[رژیم غذایی دیابتی] --- G[D1] F --- H[D2] F --- I[D3] </pre> </div>					
<p>در مواقعی که بعلت تغییر در وضعیت و روند درمان بیمار، دستور غذایی بیمار تغییر می کند، سیستم باید توانایی تغییر درخواست غذایی که قبلا برای بیمار ثبت شده است را داشته باشد (طبق نظر</p>					<p>قابلیت تغییر درخواست غذای ثبت شده در هنگام تغییر حال و وضعیت بیمار</p>

سیستم واژه‌شناسی^{۱۶}

به‌کارگیری سیستم‌های کدینگ جهت هماهنگی با سازمان‌های بین‌المللی و یکی کردن درک افراد در تشخیص‌ها و فرآیندهای پزشکی یکی از مهمترین موارد در سیستم‌های اطلاعات بیمارستانی می‌باشد. ضرورت استفاده از سیستم‌های کدگذاری زمانی احساس گردید که اقلام موجود در یک محیط همگون، از تنوع و فراوانی زیادی برخوردار گردیدند تعریف کدهای بومی در سیستم اطلاعات بیمارستانی بلامانع می‌باشد در صورتی که تعریف آنها مشخص و مبتنی بر استاندارد ISO 2788 و ISO5964^{۱۷} باشد در آینده برای تبادل اطلاعات با سایر سیستم‌ها امکان نگاشت وجود خواهد داشت. با این وجود توصیه می‌گردد تا از سیستم‌های بین‌المللی در هر حوزه استفاده شود تا در صورت تبادل اطلاعات برون بیمارستانی مشکلی در نگاشت بین سیستم‌های مختلف پیش نیاید. سامانه کدینگ مرجع سلامت به آدرس Coding.behdasht.gov.ir توسط وزارت بهداشت توسعه یافته است و کلیه سیستم‌های اطلاعاتی حوزه سلامت ملزم به استفاده از کدینگ‌های ابلاغی در این سامانه می‌باشند.

توضیحات	☒	☐	اجباری/ اختیاری	زیرگروه فرعی	زیرگروه اصلی
					امکان کدینگ تشخیص‌های بالینی بر اساس ICD10-2016
					امکان کدینگ پروسیجرهای بالینی (اقدامات درمانی) بر اساس ICD9CM

¹⁶Terminology System

¹⁷Guidelines for the establishment and development of multilingual thesauri

<p>خون کامل (whole blood)، گلبول قرمز متراکم (RBC)، پلاکت متراکم، رسوب کرایوپروسیپیتات، کرایوپورپلازما (Cryo Poor)(CPP) (Plasma) قابل انتخاب باشد.</p>					
--	--	--	--	--	--

سیستم اطلاعات رادیولوژی ۲۹

رادیولوژی تشخیصی و درمانی نوین از مفاهیم انفورماتیک جدایی ناپذیر است. بسیاری از روشهای تصویربرداری جدید دیجیتال هستند و دیگر روشها از جمله رادیوگرافی ساده و سونوگرافی به صورت روزافزونی دیجیتالی می شوند. در این راستا در این بخش موارد مهمی همچون ثبت این تصاویر دیجیتال و ثبت درخواست انجام خدمات مرتبط با رادیولوژی و تمامی موارد مرتبط با این سیستم در نظر گرفته شده است. سیستم های PACS در ارتباط مستقیم با این جزء از نرم افزار سیستم اطلاعات بیمارستانی می باشد.

توضیحات	☐	☒	اجباری/ اختیاری	زیر گروه فرعی	زیر گروه اصلی
					امکان ثبت درخواستهای رادیوگرافی <ul style="list-style-type: none"> • در خواستههای بخشها • درخواستهای سرپایی
امکان دسترسی به تصاویر پزشکی بیمار در صورتیکه سیستم پکس وجود داشته باشد، در پرونده بالینی بیماران بستری بوجود آمده است.					امکان ذخیره سازی تصاویر به صورت دیجیتال و امکان اتصال به دستگاههای رادیولوژی (مبتنی بر پروتکل استاندارد (DICOM
					امکان ثبت گزارشات رادیولوژی

سیستم اطلاعات اتاق عمل^{۳۱}

به خاطر قابلیت های خاص در این محدوده برای مدیریت اتاق عمل جزء سازمانی با این عنوان در نظر گرفته شده است. که در ذیل به موارد مهمی از آنها که باید در یک سیستم اطلاعات بیمارستانی لحاظ شود اشاره شده است.

توضیحات	☒	☒	اجباری / اختیاری	زیر گروه فرعی	زیر گروه اصلی
	☒				امکان تعریف اتاق های عمل و مشخصات مربوطه
سیستم امکان صدور نوبت عمل برای بیماران را داشته باشد و در صورت نیاز به لغو یا هر گونه تغییری سیستم قابلیت اعمال تغییرات در نوبت دهی را داشته باشد					امکان نوبت دهی اتاقهای عمل و قابلیت ویرایش آنها
تعداد اتاق های عمل در بیمارستان محدود است. سیستم باید برنامه عملهای متخصصین را داشته و با توجه به ساعات حضور متخصص و عوامل دیگر زمانبندی اعمال جراحی و اختصاص اتاق عمل را انجام دهد.					امکان برنامه ریزی اتاق های عمل برای متخصصین
ثبت شرح عمل باید طبق فرمت و ساختار مشخص شده در فرمهای استاندارد بیمارستانی(از لیست ۵۰ فرم مرکز مدیریت بیمارستانی) در سیستم وجود داشته باشد. همچنین امکان گزارش فرم براساس فرمت استاندارد وجود داشته باشد					قابلیت ثبت گزارشات ساختاریافته شرح عمل

³¹Operating Room Information System

توضیحات	☒	☒	اجباری / اختیاری	زیر گروه فرعی	زیر گروه اصلی
ثبت شرح عمل جراحی، گزارش بیهوشی بیمار، گزارش ریکاوری بیمار و گزارش کمک جراح، در سیستم به صورت تفکیک شده وجود داشته باشد. با توجه به بار مالی این موضوع، ثبت الزامی است.	☒	☒			
ثبت شرح بیهوشی باید طبق فرمت و ساختار مشخص شده در فرم‌های استاندارد بیمارستانی در سیستم وجود داشته باشد. همچنین امکان گزارش فرم براساس فرمت استاندارد وجود داشته باشد					قابلیت ثبت گزارشات ساختاریافته شرح بیهوشی
					مکانیزه بودن فرآیند محاسبات خدمات جراحی و بیهوشی
سیستم اطلاعات اطاق عمل باید قابلیت استفاده از امکانات موجود در پرونده الکترونیکی پزشکی بیمار را داشته باشد.					امکان به کارگیری قابلیت‌های موجود در پرونده الکترونیکی پزشکی بیمار ^{۳۲}
سیستم اطلاعات اطاق عمل باید قابلیت استفاده از امکانات موجود در سیستم اطلاعات مدیریت منابع را داشته باشد.(امکان ثبت مصارف دارو و تجهیزات و لوازم مصرفی اطاق عمل)					امکان به کارگیری قابلیت‌های موجود در سیستم اطلاعات مدیریت منابع
جهت جابجایی بیمار از بخش به اتاق عمل، بخش، درخواست عمل جراحی خود را برای اتاق عمل ارسال می‌نماید. با ارسال درخواست عمل جراحی و قبل از تأیید درخواست، گزارش «نواقص الکترونیک پرونده بیمار» به بخش گزارش می‌شود.					امکان ثبت درخواست عمل جراحی برای بیمار در برنامه الکترونیک اتاق عمل و الزام به انتقال پرونده الکترونیکی بیمار به

^{۳۲} به منظور ثبت درخواست ها در سیستم و دیدن پاسخ آنها (خون، دارو، آزمایش و ...)

توضیحات	☒	☒	اجباری / اختیاری	زیر گروه فرعی	زیر گروه اصلی
با تأیید درخواست عمل جراحی توسط اتاق عمل، بیمار در لیست نوبت دهی اتاق عمل به تفکیک تاریخ و نام پزشک قرار می‌گیرد. با این اقدام، پرونده بیمار در صفحات تخصصی مسئول اتاق عمل رویت می‌گردد.	☒				اتاق عمل (عدم امکان ثبت خدمت در بخش مبدا پس از انتقال پرونده به اتاق عمل)
روند کنونی بدین صورت است که تخت بیمار در بخش در صورتیکه بیمار بعد از عمل جراحی قرار باشد که به همان بخش برگردد، خالی نمی‌شود و بیمار به همان تخت باز می‌گردد. در صورتیکه بیمار نیاز به جابجایی به بخش ویژه پس از جراحی داشته باشد، فرآیند انتقال بیمار صورت می‌پذیرد.					امکان ارائه درخواست تخت بستری به بخش‌ها پس از عمل جراحی توسط اتاق عمل
برای هریک از اعمال جراحی در سیستم، کلیه کارکنان غیرپزشک مشارکت کننده در عمل جراحی ثبت می‌شوند. برای این منظور سرپرستار اتاق عمل در صفحات تخصصی خود کارکنان مشارکت کننده در عمل را به‌ازای هر عمل جراحی مشخص می‌نماید.					امکان تعیین نقش هریک از کارکنان غیرپزشک در فرآیند مراقبت بیمار شامل دستیار غیر پزشک، اسکراب، سرکولار، تکنسین بیهوشی، تکنسین ریکآوری، وینیست، پمپیست، تکنسین رادیولوژی و استندبای به ازای هر نوبت عمل جراحی

توضیحات	☒	☒	اجباری / اختیاری	زیر گروه فرعی	زیر گروه اصلی
قابلیت جستجوی وضعیت پرونده‌های تشکیل شده در بیمارستان (مانند ترخیص شده، بستری در بخش) برای واحدهای مجاز در بیمارستان فراهم باشد.	☐	☐			قابلیت جستجوی وضعیت پرونده های تشکیل شده در بیمارستان
سیستم قابلیت گزارشگیری از اطلاعات موجود جهت اهداف تحقیقاتی و مدیریتی را داشته باشد.	☐	☐			امکان گزارشگیری از اطلاعات موجود در ساختارهای درخواستی

سیستم اطلاعات ترخیص^{۳۴}

سیستم اطلاعات ترخیص در اصل سیستم یکپارچه ای همراه با سیستم اطلاعات پذیرش می باشد که معمولا با عنوان (ADT^{۳۵}) شناخته می شود. در این سند این سیستم به علت قابلیت‌های خاص جدا دیده شده است.

توضیحات	☒	☒	اجباری / اختیاری	زیر گروه فرعی	زیر گروه اصلی
بدین معنی که صفحات تخصصی لیست بیماران آماده ترخیص برای کاربران واحد ترخیص موجود باشد تا کاربر سیستم کارهای مربوط به ترخیص بیمار معرفی شده به ترخیص را انجام دهد.	☐	☐			امکان مشاهده لیست انتظار بیماران آماده ترخیص ارسال شده از بخشهای بستری

³⁴Discharge Information System

³⁵Admission, Discharge & Transfer

توضیحات	☒	☑	اجباری/ اختیاری	زیر گروه فرعی	زیر گروه اصلی
بدین معنی که سیستم قادر باشد در صورتی که مدیر یا مسئول یا پزشکی تشخیص دهد به بیماری باید تخفیف داده شود و درصدی از تعرفه از بیمار گرفته نشود، جزئیات این مورد در سیستم ثبت گردد و همچنین مشخصات تخفیف دهنده ثبت گردد تا در صورت نیاز پیگیری گردد.					قابلیت ثبت تخفیف در مواقع خاص و ثبت مرجع تخفیف
سیستم باید قادر به تهیه لیست سیاه از کاربرانی که به اصطلاح خوش حساب نیستند باشد و لیست مذکور در اختیار پذیرش قرار گیرد تا در صورت مراجعه مجدد بیمار و وجود مشخصات او در لیست سیاه مطابق قوانین مربوطه رفتار گردد.					امکان ثبت بیمارانی که تسویه حساب کامل انجام ندادند (و قرار گرفتن در لیست سیاه)
سیستم باید قادر باشد زمانیکه بیمار وجه فرانشیز بستری را نتواند بدهد (با دستور مدیریت)، اطلاعات سند تضمینی گرفته شده از بیمار را ثبت نماید.					امکان ثبت اطلاعات سند تضمین گرفته شده از بیمار
					امکان ارائه گزارش درآمد بیمارستان به تفکیک پزشک معالج و بستری کننده بیماران
					امکان ارتباط با سیستم کارانه پزشکان و اعمال کسورات بر کارکرد پزشک یا واحد مربوطه
امکان گزارش گیری از میزان کسورات به تفکیک هر بخش و با پارامترها و فیلترهای زمانی وجود داشته باشد تا براساس آن مدیران بتوانند از عملکرد و هزینه‌های هر بخش مطلع بوده و در مواقع لزوم مبادرت به تصمیم گیری و چاره اندیشی نمایند.					امکان ارائه گزارش در میزان کسورات بر اساس هر بخش‌های بیمارستان جهت بررسی و تصمیم گیریهای مدیریتی

توضیحات	☒	☒	اجباری/ اختیاری	زیر گروه فرعی	زیر گروه اصلی
					امکان آماده سازی صورت حساب بیمار و بیمه در قالب متحدالشکل بر طبق دستورالعمل ابلاغی وزارت بهداشت برای بیماران بستری و سرپایی

شاخص‌های ارزیابی غیر عملکردی سامانه‌های اطلاعات بیمارستانی

کارایی^{۳۶}

اندازه‌گیری زمان پاسخگویی، عملکرد سیستم و استفاده معقول از منابع، تحت ۳ آزمون: بار، حجم و فشار.

توضیحات	☒	☒	اجباری/ اختیاری	زیر گروه فرعی	زیر گروه اصلی
ارزیابی بر اساس استاندارد ISO/IEC25051					کارایی

^{۳۶} Performance efficiency

قابلیت حمل^{۴۱}

بررسی سازگاری نرم‌افزار با محیط‌های پیش‌نیاز ذکر شده توسط تولید کننده محصول و نیز کامپوننت های پیش‌نیاز نصب

توضیحات	☒	☒	اجباری / اختیاری	زیر گروه فرعی	زیر گروه اصلی
ارزیابی بر اساس استاندارد ISO/IEC25051	☐	☐			قابلیت حمل

کیفیت داده

در نظر گرفتن نیازهای غیر عملکردی و خصوصیات کیفی مورد انتظار از سامانه بسیار مهم بوده و لازم است سامانه با این خصوصیات مطابقت داشته باشد. سیستم باید به نحوی طراحی شود که منابع ورودی داده همواره قابل شناسایی باشد و بعنوان یک فراداده ثبت شود و همچنین امکان دسته‌بندی داده‌ها بر اساس میزان اعتبار منابع آنها وجود داشته باشد. در سیستم باید سازوکار تایید یا تصحیح داده با توجه به نقشها و سطح دسترسی آنها تعبیه شود و کلیه وقایع مرتبط با این تایید یا تصحیح به همراه اطلاعات ثانویه مربوط به مکان و زمان انجام آنها در پایگاه داده ثبت شود.

^{۴۱} Portability

توضیحات	☐	☒	اجباری / اختیاری	زیر گروه فرعی	زیر گروه اصلی
				در صورتی که کاربر بخواهد مقدار فیلدها را تغییر دهد، آیا فیلدها دارای کنترل و اعتبارسنجی مقدار هستند؟	کیفیت داده
				در صورتی که در پایگاه داده مقدار فیلدی ضروری باشد، باید آن فیلد دارای مقدار پیش فرض بوده و همچنین کاربر بتواند مقدار آن فیلد را به مقدار مجاز دیگری تغییر دهد و یا همان مقدار پیش فرض را باقی بگذارد. و همچنین فیلد باید در صفحه کاربری اجباری باشد.	

توضیحات	☐	☒	اجباری / اختیاری	زیر گروه فرعی	زیر گروه اصلی
				بسته حاوی اطلاعات ارسالی به سپاس نیاید حاوی داده‌های تهی باشد.	
				در صورتی که کاربر داده اشتباهی وارد کند، آیا خطای رخ داده شناسایی شده و در پیغامی مناسب نمایش داده می‌شود؟	
				در فیلدهای عددی، کمترین و بیشترین و متوسط بازه ادعا شده، به درستی عمل می‌کند؟	
				در فیلدهای متنی و الفبایی، محدودیت تعیین شده با توجه به پایگاه داده رعایت شده است؟	

توضیحات	☒	☑	اجباری / اختیاری	زیر گروه فرعی	زیر گروه اصلی
				تمامی فعالیت‌هایی که منجر به تغییر اطلاعات کاربران یا تنظیمات برنامه می‌شود باید قابل برگشت باشد.	واسط کاربری
				تمامی تنظیمات برنامه باید در هر بار تغییر قابل اصلاح مجدد باشد و لاگ مربوط به آن را ذخیره نماید.	
				عملکردهای پرکاربرد باید در بالاترین سطح ساختار منو قابل دسترسی باشند.	
				آیا تمامی پنجره‌های قابل دسترسی از صفحه نمایش، از طریق دکمه‌ها قابل دسترسی است؟	
				آیا برای کاربرانی که می‌خواهند از کیبورد به جای موس استفاده	

توضیحات	☒	☑	اجباری / اختیاری	زیر گروه فرعی	زیر گروه اصلی
				کنند، دستورات صفحه کلید ارائه شده است؟	
				آیا کلیدهای ترکیبی شتاب‌دهنده برای دسترسی سریع به منوها از طریق کیبورد ارائه شده است؟	
				آیا از کلیدهای میانبر برای فعال کردن یک کنترل، جهت تسریع فعالیت کاربر استفاده شده است؟ (مانند Ctrl+S که منجر به عمل ذخیره کرده شده و در میزان مسیرهای طی شده صرفه جویی می‌کند.)	

زیرگروه اصلی	زیر گروه فرعی	اجباری / اختیاری	☒	☐	توضیحات
	آیا هنگام اتمام عملکردی، پیغام معنادار مختصری نمایش داده می‌شود؟				
	آیا پیغام‌های خطا حاوی راهنمایی کاربر برای رفع خطا هستند؟				
	آیا صفحه نمایش سازمان‌یافته و آسان جهت استفاده کاربران طراحی شده است؟				
	آیا فیلدهای اطلاعاتی مهم در قسمتی از صفحه که راحت دیده شوند قرار دارند؟				
	آیا اطلاعات با ترتیبی که کاربر نیاز دارد ارائه می‌شوند؟				
	وجود رنگ‌های مناسب از جهت تفکیک قابلیت‌ها از هم				
	فونت و سایز نوشته‌ها نباید قابل تغییر باشد.				

توضیحات	☒	☑	اجباری / اختیاری	زیر گروه فرعی	زیر گروه اصلی
				همه برچسب‌ها باید دارای نامی باشند که خارج از زمینه نیز معنادار باشد.	
				نام هیچ برچسبی بیش از یکبار در هر پنجره به کار برده نشود.	
				مکان برچسب‌ها در سراسر برنامه ثابت باشد.	
				رنگ‌ها نباید برای انتقال اطلاعات یا فعالیت‌ها به کار رفته باشند، بلکه باید برای افزایش درک مفاهیم استفاده شده باشند.	
				استفاده از فونت مناسب با عملکرد جهت نمایش متون و اعداد	
				توالی منطقی بین صفحات و امکان بازگشت به صفحه نخست از هر صفحه	

شاخص‌های ارزیابی سرویس‌های سامانه‌های اطلاعات بیمارستانی

سرویس امنیتی^{۴۳}

مدیریت امنیت اطلاعات بخشی از مدیریت اطلاعات است که وظیفه تعیین اهداف امنیت و بررسی موانع سر راه رسیدن به این اهداف و ارائه راهکارهای لازم را بر عهده دارد. همچنین مدیریت امنیت وظیفه پیاده‌سازی و کنترل عملکرد سیستم امنیت سازمان را بر عهده داشته و در نهایت باید تلاش کند تا سیستم را همیشه روزآمد نگه دارد. سرویس امنیت سرویسی است که در ارتباط با تمام اجزاء این چارچوب بوده و به صورت یکپارچه عمل میکند. ورود هر کاربری به هر جزء از طریق این سرویس فراهم می‌آید. مگر اینکه اجزاء خارج از حوزه سیستم باشند که در این صورت انتقال پیام با استفاده از سرویس امنیتی صورت می‌گیرد.

توضیحات	☒	☒	اجباری/ اختیاری	زیر گروه فرعی	زیر گروه اصلی
					امکان ارائه سطح دسترسی بر اساس لایه بندی اطلاعات جهت حفظ اطلاعات با ارزش
بر اساس نوع کاربر (کاربر معمولی، مدیر، مدیر ارشد و ...) به آنها نام کاربری و رمز عبور تخصیص یابد و بر اساس پروفایل‌های تخصیص داده شده سطوح دسترسی مختلف تعریف گردد.					قابلیت ارائه هویت کاربری با قرار دادن نام کاربری و رمز ورود با توجه به سطح دسترسی کاربر
کاربر امکان تغییر رمز عبور خود را در هر زمانی داشته باشد.					قابلیت تنظیم مجدد رمز عبور در زمان استفاده از رمز عبور

⁴³Security Service

زیرگروه اصلی	زیر گروه فرعی	اجباری / اختیاری	☒	توضیحات
قابلیت ایجاد یک ^{۴۴} پروفایل کاربران سیستم که شامل مشخصه های مورد نیاز کاربر برای تعیین سطح امنیت سیستم باشد				
قابلیت نمایش رمز عبور به- صورت متنی فرمت پسورد				
اجازه به کاربرهای مجاز، جهت به روز رسانی پروفایل کاربران				به عنوان مثال یک کاربر معمولی مجاز به تغییر برخی از اطلاعات پروفایل کاربران به استثنای نام و نام خانوادگی و کد ملی باشد. در سطح بالاتر مدیر سیستم به پرونده های همه کاربران دسترسی خواهد داشت.
امکان تعریف نقشهای کارکردی و ارتباط با سطوح دسترسی ^{۴۵}				کاربران متفاوت سطوح دسترسی متفاوت خواهند داشت. مثلا فقط پرستار اجازه ویرایش کردن اطلاعات پرونده الکترونیک پرستاری را خواهد داشت و این قابلیت برای کاربر بخش مدارک پزشکی غیر فعال است. همچنین کلید کاربران شاغل در واحدهای پذیرش، صندوق، ترخیص، بیمه گری و درآمد و مدارک پزشکی می بایست نام کاربری مجزا و اختصاصی داشته باشند و با کد کاربری خود تنها امکان دسترسی به اطلاعات تعریف شده در همان واحد را دارا باشند.

⁴⁴Profile

⁴⁵امکان تعریف کاربران و گروه کاربران و سطح دسترسی آنها برای عملیات گوناگون و اطلاعات پرونده الکترونیک بیماران.

سرویس ارتباطی^{۴۶}

سرویس ارتباطی زیر ساختی را برای انتقال اطلاعات بین اجزای سازمانی و اجزای سرویس دهنده در سطح ارتباطات درون بیمارستانی ایجاد کند تا در این بستر انتقال اطلاعات با سرعت و امنیت صورت گیرد. این قسمت در صورتی مفهوم پیدا می کند که دو جزء دارای دو سیستم اطلاعاتی مجزا باشند و در صورتی که این دو جزء از یک بانک اطلاعاتی مشترک استفاده کنند ارتباطات این دو جزء مفهوم کاملی ندارد زیرا که این دو جزء در اصل یکی می باشند. هر چند که سرویس های نرم افزاری میتوانند با پروتکل های استاندارد چون SOAP اطلاعات مورد نیاز را بین اجزاء منتقل کنند.

انتقال برون بیمارستانی بر پروتکل های انتقال اطلاعات در حوزه بهداشت و درمان تاکید دارد (مانند HL7 یا ISO 13606) و همواره عبارتست از ارسال و دریافت پیام در قالب استاندارد. البته در این ارزیابی تولید ساختارهای اطلاعاتی غیر استاندارد مانند دیسکت بیمه نیز میتواند جزء این قابلیت ها محسوب گردد.

توضیحات	☒	☐	اجباری / اختیاری	زیر گروه فرعی	زیر گروه اصلی
مانند امکان انتقال دستورات آزمایشات از بخشها به واحد آزمایشگاه و انتقال جواب آزمایشات به پرونده الکترونیکی پزشکی بیمار				قابلیت انتقال اطلاعات از جزئی به جزء دیگر	ارتباطات درون بیمارستانی
مثلا در حالی که یک پرستار پرونده الکترونیکی بیمار را مشاهده می نماید، در همان زمان یک پزشک به اطلاعات همان بیمار دسترسی داشته باشد.				توانایی سیستم در اینکه کاربرها بطور همزمان بتوانند یک پرونده را مشاهده نمایند	

⁴⁶Communication Service

توضیحات	☒	☒	اجباری / اختیاری	زیر گروه فرعی	زیر گروه اصلی
				قابلیت ثبت گزارشات موفق و ناموفق در تبادل اطلاعات با سپاس و ثبت علت‌های عدم موفقیت در ارسال	
به عنوان مثال HIS باید بتواند سرویس تعیین هویت اشخاص از سازمان ثبت احوال را فراخوانی کند.				قابلیت سیستم در فراخوانی سرویس های تدوین شده ضروری	

شاخص های ارزیابی مستندات سامانه های اطلاعات بیمارستانی

مستندات جزء جدایی ناپذیر محصولات نرم افزاری می باشند وجود این مستندات باعث می شود بتوان تمامی ادعاهای موجود در سامانه را بررسی و مورد ارزیابی قرار داد که این امر ارتقای سطح کیفی سامانه های اطلاعاتی را به دنبال دارد. الزامات مستندات به شرح ذیل می باشد. مستندات باید حاوی اطلاعات شاخص های زیر باشند.

توضیحات	☒	☑	اجباری / اختیاری	زیر گروه فرعی	زیر گروه اصلی
				پیوستگی ^{۴۷}	نیازمندی های غیر عملکردی
ارزیابی بر اساس استاندارد ISO/IEC25051				قابلیت فهم ^{۴۸}	
ارزیابی بر اساس استاندارد ISO/IEC25051				قابلیت اطمینان ^{۴۹}	
ارزیابی بر اساس استاندارد ISO/IEC25051				قابلیت یادگیری ^{۵۰}	
امکان نگهداری و اصلاح یک محصول نرم افزاری پس از تحویل است به منظور تصحیح اشکالات پیش آمده و بهبود عملکرد یا اضافه نمودن ویژگی‌های دیگر آن نرم افزار است ارزیابی بر اساس استاندارد ISO/IEC25051				قابلیت نگهداری ^{۵۱}	

⁴⁷ Consistency

⁴⁸ Understandibility

⁴⁹ Reliability

⁵⁰ Learnability

⁵¹ Maintainability

توضیحات	☒	☑	اجباری / اختیاری	زیر گروه فرعی	زیر گروه اصلی
بررسی سازگاری نرم‌افزار با محیط‌های پیش‌نیاز ذکر شده توسط تولید کننده محصول و نیز کامپوننت های پیش نیاز نصب ارزیابی بر اساس استاندارد ISO/IEC25051				سازگاری ^{۵۲}	
قابلیت حمل عبارت است از مجموعه‌ای از مشخصه‌ها و ویژگی‌هایی، که بر توانایی انتقال، نصب و راه‌اندازی سیستم در محیط‌های مختلف ادعا شده دلالت دارد. ارزیابی بر اساس استاندارد ISO/IEC25051				قابلیت حمل ^{۵۳}	

شاخص‌های ارزیابی قوانین و سیاست های سامانه‌های اطلاعات بیمارستانی

سامانه‌های اطلاعات بیمارستانی از مجموعه‌ای از قواعد و قوانین بر حسب حوزه کسب و کار خود پیروی می‌کنند که می‌بایست این موارد طبق ادعای بیان شده در سامانه پیاده‌سازی و ذکر شده باشند

⁵² Compatibility

⁵³ Portability

حریم خصوصی

حریم خصوصی با توجه به اطلاعات شخصی قابل شناسایی (PII)، یک ارزش اساسی است که تنها می‌تواند با قوانین، سیاست‌ها، رویه‌ها و کنترل‌های مربوطه برای اطمینان از انطباق با الزامات بدست آید. حریم خصوصی حق هر فرد برای تصمیم‌گیری در مورد زمان و چگونگی به اشتراک گذاشتن اطلاعات، میزانی که اطلاعات به اشتراک گذاشته می‌شود و همچنین تعیین شرایط برای به اشتراک گذاری اطلاعات را شامل می‌شود. در دنیای دیجیتال امروز حریم خصوصی افراد به سطح حفاظت از سیستم‌های اطلاعاتی که به پردازش و ذخیره‌سازی و انتقال اطلاعات شخصی قابل شناسایی می‌پردازند و همچنین به محیطی که این سیستم‌ها در آن فعالیت می‌کنند بستگی دارد. سازمانها بدون امنیت اطلاعات نمی‌توانند از حریم خصوصی محافظت کنند اما حریم خصوصی فراتر از امنیت است و بعنوان مثال، اصول شفافیت، اطلاع‌رسانی و انتخاب را هم شامل می‌شود.

توضیحات	☒	☑	اجباری / اختیاری	زیر گروه فرعی	زیر گروه اصلی
هر رکورد تعریف شده در مرکز درمانی مرتبط با بیمار باید بوسیله یک لیست کنترل دسترسی که در آن نام اشخاصی که قابلیت خواندن و اضافه کردن به آن رکورد را دارند، مشخص گردد. سیستم باید از دسترسی افرادی که نام آنها در لیست کنترل دسترسی وجود ندارد جلوگیری به عمل آورد.				کنترل دسترسی	حریم خصوصی ^{۵۴}
یک کارمند کلینیک قادر است فقط اطلاعات مربوط به بیمارانی که در لیست کنترل دسترسی اش است را باز کند. همچنین میتواند اطلاعات بیماران ارجاع شده‌ای که در لیست کنترل دسترسی اش وجود دارد را باز کند				بازگشایی رکورد	

توضیحات	☐	☒	اجباری / اختیاری	زیر گروه فرعی	زیر گروه اصلی
اطلاعات استخراج شده از رکورد A فقط در صورتی می تواند به رکورد B الصاق گردد که لیست کنترل دسترسی B در لیست کنترل دسترسی A موجود باشد				جریان اطلاعات	
سیستم های کامپیوتری که اطلاعات سلامت اشخاص را بکار می برند باید شامل یک زیر سیستم باشند که اصول بالادستی (مستندات ابلاغی وزارت بهداشت مرتبط با سطوح دسترسی) را بطور کارا الزام کند. کارایی توسط یک شخص متخصص و مستقل ارزیابی می شود.				مرکز بررسی کننده تأیید صلاحیت شده	
قبل یا بلافاصله پس از ورود کاربر به سیستم یا سایر بازه های متناوب، سیستم اطلاعاتی باید هشدار قابل تنظیم یا بنر ورودی را نمایش دهد تا به کاربر محرمانه بودن و لزوم استفاده مناسب از اطلاعات پرونده پزشکی بیمار قابل دسترسی از سیستم و / یا جریمه های مورد استفاده برای سوء استفاده از سیستم را یادآوری کند.				استفاده قابل قبول و ارسال اطلاعیه ها به کاربر	

گواهینامه

در صورتی که سامانه موفق به اخذ گواهینامه از یک سازمان بالادستی شده باشد می بایست این موارد در نرم افزار درج شده باشد.

توضیحات	☒	☒	اجباری/ اختیاری	زیر گروه فرعی	زیر گروه اصلی
سامانه می تواند دارای چند گواهینامه باشد					گواهینامه ۵۵

55 Certification & License

